

CULTURA CLÁSICA -3º ESO

DEPARTAMENTO DE LATIN

CURSO 2018-2019

IMPARTE A MATERIA: AZUCENA BALOIRA VILLAR

1.-VINCULACIÓN ENTRE OBXECTIVOS, SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN DE CADA UN, COMPETENCIAS CLAVE, ELEMENTOS TRANSVERSAIS, INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.

1.1.-VINCULACIÓN ENTRE OBXECTIVOS, SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN DE CADA UN, COMPETENCIAS CLAVE E ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

Cultura Clásica. 3º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
Bloque 1. Xeografía						
Unidade 1: Las lenguas y su origen clásico						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ F ▪ o 	B1.1. Marco xeográfico das civilizacións grega e romana.	B1.1. Localizar nun mapa fitos xeográficos e enclaves concretos relevantes para o coñecemento das civilizacións grega e romana.	CCB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico en que se sitúan en distintos períodos as civilizacións grega e romana, delimitando o seu ámbito de influencia, establecendo conexións con outras culturas próximas e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	Sinala no mapa os distintos períodos da civilización grega e romana.	CMCCT CD CAA	E CA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ o 	B1.1. Marco xeográfico das civilizacións grega e romana.	B1.2. Describir os marcos xeográficos en que se desenvolven as civilizacións grega e romana ao longo da súa historia.	CCB1.2.1. Enumera aspectos do marco xeográfico que poden ser considerados determinantes no desenvolvemento das civilizacións grega e latina, e achega exemplos para ilustrar e xustificar as súas formulacións.		CSC CD CAA	ECC CA E
Bloque 2. Historia						
Unidade 6: Política y ciudadanía e Unidade 7:El ejército y la guerra						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ ñ 	B2.1. Marco histórico da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico.	B2.1. Identificar, describir e explicar o marco histórico en que se desenvolven as civilizacións grega e romana.	CCB2.1.1. Sabe enmarcar determinados feitos históricos nas civilizacións grega e romana e no período histórico correspondente, pónndoos en contexto		CAA CMCCT CD CSC	E CA ECC

Cultura Clásica. 3º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
	B2.2. Marco da civilización romana: Monarquía, República e Imperio.		e relacionándoos con outras circunstancias contemporáneas.			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ e ▪ g ▪ ñ 	<p>B2.1. Marco da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico.</p> <p>B2.2. Marco da civilización romana: Monarquía, República e Imperio.</p>	B2.2. Coñecer as principais características de cada período da historia de Grecia e Roma, e saber situar nun eixe cronolóxico feitos históricos.	<p>CCB2.2.1. Distingue con precisión as etapas da historia de Grecia e Roma, nomeando e situando no tempo os principais fitos asociados a cada unha delas.</p> <p>CCB2.2.2. Explica o proceso de transición que se produce entre as etapas da historia de Grecia e Roma, describindo as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.</p> <p>CCB2.2.3. Elabora eixes cronolóxicos en que se representen fitos históricos salientables, consultando ou non fontes de información.</p> <p>CCB2.2.4. Sitúa dentro dun eixe cronolóxico o marco histórico en que se desenvolven as civilizacións grega e romana, sinalando períodos e identificando en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións.</p>	<p>CCB2.2.1.</p> <p>CCB2.2.2.</p> <p>CCB2.2.3.</p> <p>CCB2.2.4.</p>	<p>CSIEE</p> <p>CMCCT</p> <p>CD</p> <p>CSC</p> <p>CMCCT</p> <p>CAA</p> <p>CSC</p> <p>CD</p> <p>CMCCT</p> <p>CSC</p> <p>CD</p> <p>CMCCT</p> <p>CSC</p>	<p>E</p> <p>CL</p> <p>CA</p> <p>ECC</p> <p>EOE</p> <p>E</p> <p>ECC</p> <p>EOE</p> <p>CA</p> <p>CA</p> <p>ECC</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ñ ▪ o 	<p>B2.1. Marco da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico.</p> <p>B2.2. Marco da civilización romana: Monarquía,</p>	B2.3. Coñecer as características fundamentais da romanización de Hispania e Gallaecia.	<p>CCB2.3.1. Explica a romanización de Hispania e Gallaecia, describindo as súas causas e delimitando as súas fases.</p> <p>CCB2.3.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que</p>	<p>CCB2.3.1.</p> <p>CCB2.3.2.</p>	<p>CCEC</p> <p>CAA</p> <p>CSC</p> <p>CCL</p> <p>CSC</p> <p>CAA</p>	<p>E</p> <p>ECC</p> <p>CL</p> <p>CL</p> <p>EOE</p>

Cultura Clásica. 3º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
	República e Imperio.		caracterizan o proceso da romanización de Hispania e Gallaecia, sinalando a súa influencia na historia posterior do noso país.	Hispania e Gallaecia.	CCEC CCL	E ECC
Bloque 3. Mitoloxía						
Unidade 2: La religión grecorromana						
▪ b	B3.1. O panteón grego e romano.	B3.1. Coñecer os principais deuses da mitoloxía grecolatina.	CCB3.1.1. Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia, explicando a súa xenealoxía e establecendo as relacións entre os diferentes deuses.	Nomea coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina e os seus atributos.	CD CCEC CCL	CL ECC CA
▪ e ▪ a ▪ b ▪ ñ	B3.2. Mitos grecolatinos. Os heroes.	B3.2. Coñecer os mitos e os heroes grecolatinos, establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.	CCB3.2.1. Identifica dentro do imaxinario mítico deuses, semideuses e heroes, e explica os principais aspectos que os diferencian.	Diferencia entre deuses e heroes.	CCEC CD CCL	CL CA ECC
			CCB3.2.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa.		CAA CSC CCEC CD	EOE CA E ECC
			CCB3.2.3. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno e sinalando as principais semellanzas e		CCEC CMCCT CD CSC	EOE ECC CA

Cultura Clásica. 3º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
			diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos, asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época.			
			CCB3.2.4. Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas, sempre que sexan claras e sinxelas, describindo, a través do uso que se fai destas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina.	Recoñece referencias sinxelas mitolóxicas nas artes plásticas.	CCEC CD	EOE CA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ I ▪ ñ 	B3.3. Relixión grega.	B3.3. Coñecer e comparar as características da relixiosidade e da relixión grega coas actuais.	CCB3.3.1. Enumera e explica as principais características da relixión grega, pondoas en relación con outros aspectos básicos da cultura helénica e establecendo comparacións con manifestacións relixiosas propias doutras culturas.	Explica as principais características da relixión grega.	CSC CMCCT CCEC	EOE ECC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b 	B3.4. Relixión romana: culto público e privado.	B3.4. Explicar os fundamentos da relixiosidade romana e distinguir a relixión oficial das manifestacións do culto privado.	CCB3.4.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, e explica os trazos que lles son propios.	Nomea as características da relixión oficial e os cultos privados de Roma.	CSC CMCCT CCEC	EOE ECC
Bloque 4. Arte						
Unidade 8: El arte clásico ; Unidade 9:Ciudades antiguas y modernas ; Unidade 10:Juegos y espectáculos						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ I ▪ b 	B4.1. Fundamentos da arte clásica.	B4.1. Coñecer as características fundamentais da arte clásica e relacionar manifestacións artísticas actuais cos seus modelos clásicos.	CCB4.1.1. Recoñece os trazos básicos da arte clásica nas manifestacións artísticas antigas e actuais.	Coñece as características fundamentais da arte clásica.	CD CCEC	EOE ECC CA
			CCB4.1.2. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa		CMCCT	EOE

Cultura Clásica. 3º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
			neles aspectos relacionados coa arte grecolatina, asociándoos a outras manifestacións culturais ou a fitos históricos.		CD CCEC	ECC
▪ I	B4.2. Arquitectura en Grecia e Roma: tipos de edificios e ordes arquitectónicas.	B4.2. Identificar as características máis salientables da arquitectura grecorromana en relación cos edificios máis singulares.	CCB4.2.1. Recoñece as características esenciais das arquitecturas grega e romana, identificando en imaxes a orde arquitectónica á que pertencen distintos monumentos, para razoar a súa resposta.	Recoñece as características esenciais das arquitecturas grega e romana.	CCEC CMCCT CD	CL EOE ECC EA
▪ I	B4.3. Escultura en Grecia e Roma: etapas, estilos e temáticas.	B4.3. Coñecer as manifestacións escultóricas da arte grega e romana ao longo da Antigüidade e identificar a súa temática.	CCB4.3.1. Recoñece esculturas gregas e romanas en imaxes, encádraas nun período histórico e identifica nelas motivos mitolóxicos, históricos ou culturais.	Recoñece esculturas gregas e romanas en imaxes.	CCEC CMCCT CD	EOE CA
▪ I ▪ ñ	B4.4. Enxeñería romana: obras públicas e urbanismo. Vías romanas.	B4.4. Coñecer as creacións urbanísticas romanas, así como a súa rede viaria.	CCB4.4.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores.		CSC CMCCT CD CCEC	CL EOE CA ECC
▪ e ▪ ñ	B4.5. Herdanza clásica no patrimonio artístico.	B4.5. Coñecer e saber localizar os principais monumentos clásicos do patrimonio español e europeo.	CCB4.5.1. Localiza nun mapa os principais monumentos clásicos do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e súa cronoloxía aproximada.	Localiza nun mapa os principais monumentos clásicos do patrimonio español.	CAA CD CCEC CMCCT	E CA ECC

Cultura Clásica. 3º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
Bloque 5. Sociedade e vida cotiá						
Unidade 3: La infancia y el mundo clásico ; Unidade 4: El mundo femenino						
Unidade 5:El mundo masculino ; Unidade 6: Política e cidadanía						
▪ a	B5.1. Organización política en Grecia e en Roma.	B5.1. Coñecer as características das principais formas de organización política presentes no mundo clásico, e establecer semellanzas e diferenzas entre elas.	CCB5.1.1. Nomea os principais sistemas políticos da antigüidade clásica e describe, dentro de cada un, a forma de distribución e o exercicio do poder, as institucións, o papel que estas desempeñan e os mecanismos de participación política.	Nomea os principais sistemas políticos da antigüidade clásica.	CSC CCL	ECC CL
▪ g ▪ h ▪ ñ	B5.2. Sociedade en Grecia e Roma: clases sociais.	B5.2. Coñecer as características e a evolución das clases sociais en Grecia e Roma.	CCB5.2.1. Describe a organización das sociedades grega e romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos da época e comparándoos cos actuais.	Describe a organización das sociedades grega e romana.	CSIEE CSC CCL	E ECC CL
			CCB5.2.2. Describe as principais características e a evolución dos grupos que compoñen as sociedades grega e romana.		CCL CSC CCL	CL ECC CL
▪ c ▪ ñ	B5.3. A familia en Grecia e Roma.	B5.3. Coñecer a composición da familia e os papeis asignados aos seus membros.	CCB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, identificando e explicando a través deles estereotipos culturais e comparándoos cos actuais.	Explica os papeis que desempeñan dentro da familia grega e romana cada un dos seus membros.	CSC CCL	CL EOE ECC
▪ m	B5.4. Vida cotiá en Grecia e Roma: vivenda, hixiene, alimentación, vestimenta e	B5.4. Coñecer os trazos máis salientables da vida cotiá en Grecia e Roma.	CCB5.4.1. Identifica e describe os tipos de vivenda, o modo de alimentación, os hábitos de hixiene e	Describe os tipos de vivenda en Grecia e Roma.	CD CAA CSC	CA E ECC

Cultura Clásica. 3º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
	traballo.		a vestimenta en Grecia e Roma.		CMCCT CCL	CL CA
			CCB5.4.2. Identifica e describe formas de traballo e relacións cos coñecementos científicos e técnicos da época, e explica a súa influencia no progreso da cultura occidental.		CAA CMCCT CSC CCL	E EOE ECC CL
▪ d	B5.5. Espectáculos públicos en Grecia e Roma.	B5.5. Identificar as principais formas de lecer da antigüidade.	CCB5.5.1. Describe as principais formas de lecer das sociedades grega e romana, analizando a súa finalidade, os grupos aos que van dirixidas e a súa función no desenvolvemento da identidade social.		CSIEE CAA CSC CCL	E ECC CL
▪ ñ	B5.5. Os espectáculos públicos en Grecia e Roma.	B5.6. Relacionar e establecer semellanzas e diferenzas entre as manifestacións deportivas da Grecia Clásica e as actuais.	CCB5.6.1. Explica a orixe e a natureza dos Xogos Olímpicos, comparándoos e destacando a súa importancia con respecto a outras festividades deste tipo existentes na época, e comenta o seu mantemento no mundo moderno, establecendo semellanzas e diferenzas entre os valores culturais aos que se asocian en cada caso.	Explica a orixe e a natureza dos Xogos Olímpicos .	CD CAA CSC CCL	EOE CL CA ECC
Bloque 6. Lingua e literatura						
Unidade 1: Las lenguas y su origen clásico						
▪ e	B6.1. Historia da escritura. Signos e materiais.	B6.1. Coñecer a existencia de diversos tipos de escritura, distinguilos e comprender as súas funcións.	CCB6.1.1. Recoñece tipos de escritura, clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función, e describe os trazos que os distinguen.	Recoñece tipos de escritura.	CD CCEC CCL	CL ECC CA EOE
▪ e	B6.2. Orixe do alfabeto. O alfabeto grego e	B6.2. Coñecer a orixe do alfabeto e distinguir os tipos de	CCB6.2.1. Nomea e describe os trazos principais dos		CAA	E

Cultura Clásica. 3º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
	o alfabeto romano.	alfabetos usados na actualidade.	alfabetos máis utilizados no mundo occidental, diferenciándoos doutros tipos de escrituras, e explica a súa orixe.		CCEC CCL	ECC CL EOE
▪ f	B6.2. Orixe do alfabeto. O alfabeto grego e o alfabeto romano.	B6.3. Recoñecer a presenza de elementos dos alfabetos grego e latino nos alfabetos actuais.	CCB6.3.1. Explica a influencia dos alfabetos grego e latino na formación dos alfabetos actuais, e sinala nestes últimos a presenza de determinados elementos tomados dos primeiros.	Explica a influencia dos alfabetos grego e latino.	CD CMCCT CCEC CCL	CA CL EOE ECC
▪ f ▪ ñ ▪ o	B6.3. As linguas do mundo. O indoeuropeo e as súas familias lingüísticas.	B6.4. Coñecer a orixe común das linguas indoeuropeas.	CCB6.4.1. Enumera e localiza nun mapa as principais ramas da familia das linguas indoeuropeas, sinalando os idiomas modernos que se derivan de cada unha e os aspectos lingüísticos que evidencian o seu parentesco. CCB6.4.2. Describe a evolución das linguas romances a partir do latín como un proceso histórico, explicando e ilustrando con exemplos os elementos que evidencian do xeito máis visible a súa orixe común e o parentesco existente entre elas.	Localiza nun mapa as principais ramas da familia das linguas indoeuropeas. Describe a evolución das linguas romances a partir do latín	CMCCT CD CSC CCL CCEC	ECC CA CL ECC
▪ l ▪ ñ ▪ o	B6.4. As linguas romances.	B6.5. Identificar as linguas europeas romances, e non romances, e localizalas nun mapa.	CCB6.5.1. Identifica as linguas que se falan en Europa e en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	Identifica as linguas que se falan en Europa e en España	CSC CD CCL CCA	ECC CA CL
▪ h	B6.5. Composición e derivación culta	B6.6. Identificar a orixe grecolatina do	CCB6.6.1. Recoñece e explica o significado	Recoñece e explica o	CCL	CL

Cultura Clásica. 3º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ñ ▪ o 	de orixe grega e latina.	léxico das linguas de España e doutras linguas modernas.	dalgúns dos helenismos e latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España e doutras linguas modernas, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.	significad o dalgúns dos helenismos e latinismos máis frecuentes	CCA	CA
			CCB6.6.2. Explica o significado de palabras a partir da súa descomposición e da análise etimolóxica das súas partes.		CCL CCA	CL E
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ ñ ▪ o 	B6.6. Latinismos, palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	B6.7. Distinguir e identificar latinismos, cultismos, semicultismos e termos patrimoniais.	CCB6.7.1. Identifica e diferencia con seguridade cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, en relación co termo de orixe sen, necesidade de consultar dicionarios nin outras fontes de información.	Identifica cultismos, semicultismos e termos patrimoniais.	CCA CCL	CL E
			CCB6.7.2. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual.		CD CCL	CL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ l ▪ ñ ▪ o 	B6.7. Principais regras de evolución fonética do latín ao galego e ao castelán.	B6.8. Facer evolucións desde o latín ao galego e ao castelán, tendo en conta os fenómenos fonéticos.	CCB6.8.1. Explica os procesos de evolución dalgúns termos desde o étimo latino ata os seus respectivos derivados nas linguas romances, describindo algúns dos fenómenos fonéticos producidos e ilustrándoos con outros exemplos.		CCL CCA	CL E
			CCB6.8.2. Realiza evolucións do latín ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.		CCA CCL	CL E
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f 	B6.8. Léxico grecolatino na linguaxe científica e técnica.	B6.9. Coñecer e utilizar con propiedade terminoloxía científico-técnica de	CCB6.9.1. Explica a partir da súa etimoloxía termos de orixe grecolatina propios da linguaxe	Explica a partir da súa etimoloxía a termos	CCL CCA	CL E

Cultura Clásica. 3º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
		orixe grecolatina.	científico-técnica e sabe usalos con propiedade.	de orixe grecolatina propios da linguaxe científico-técnica.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ ñ ▪ o 	B6.9. Presenza das linguas clásicas nas linguas modernas.	B6.10. Constatar o influxo das linguas clásicas en linguas non derivadas delas.	CCB6.10.1. Demostra o influxo do latín e o grego sobre as linguas modernas servíndose de exemplos para ilustrar o mantemento nestas de elementos léxicos morfolóxicos e sintácticos herdados das primeiras.		CCL CCA	CL E
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l 	B6.10. Xéneros literarios grecolatinos: autores e obras principais.	B6.11. Coñecer as principais características dos xéneros literarios grecolatinos e a súa influencia na literatura posterior.	CCB6.11.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios grecolatinos e recoñece a súa influencia na literatura posterior.		CCEC CCL CCA	CL E ECC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l 	B6.10. Xéneros literarios grecolatinos: autores e obras principais.	B6.12. Coñecer os fitos esenciais das literaturas grega e latina como base literaria da cultura europea e occidental.	CCB6.12.1. Nomea aos autores máis representativos da literatura grecolatina, encádraos no seu período histórico e cita as súas obras máis coñecidas.	Nomea aos autores máis representativos da literatura grecolatina.	CCEC CCL	ECC CL
Bloque 7. Pervivencia na actualidade						
Unidade 8: El arte clásico						
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l ▪ n ▪ ñ 	B.7.1. Civilización grecolatina nas artes e na organización social e política actual.	B7.1. Recoñecer a presenza da civilización clásica nas artes e na organización social e política.	CCB7.1.1. Sinala e describe algúns aspectos básicos da cultura e a civilización grecolatina que perviviron ata a actualidade, demostrando a súa vixencia nunha e noutra época mediante exemplos.	Sinala algúns aspectos básicos da cultura e a civilización grecolatina.	CCL CAA	CL E
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l ▪ n ▪ ñ 	B7.2. Mitoloxía e temas lexendarios nas manifestacións artísticas actuais.	B7.2. Coñecer a pervivencia da mitoloxía e os temas lexendarios nas manifestacións artísticas actuais.	CCB7.2.1. Demostra a pervivencia da mitoloxía e os temas lexendarios mediante exemplos de manifestacións artísticas	Coñece a pervivencia da mitoloxía nas manifestacións	CAA CCEC	E ECC

Cultura Clásica. 3º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
			contemporáneas nas que están presentes estes motivos.	artísticas contemporáneas.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ I ▪ ñ 	B7.3. Historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país.	B7.3. Identificar os aspectos máis importantes da historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país e recoñecer as pegadas da cultura romana en diversos aspectos da civilización actual.	CCB7.3.1. Enumera e explica algúns exemplos concretos nos que se pon de manifesto a influencia que o mundo clásico tivo na historia e as tradicións do noso país.		CCL CSC	CL ECC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e 	B7.4. Traballos de investigación sobre a civilización clásica na nosa cultura.	B7.4. Realizar traballos de investigación sobre a pervivencia da civilización clásica na contorna, utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación.	B7.4.1. Utiliza as tecnoloxías da información e a comunicación para recabar información e realizar traballos de investigación acerca da pervivencia da civilización clásica na nosa cultura.	Emprega as TIC para realizar traballos.	CD CAA	TIC E

TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS

<u>1ª AVALIACIÓN</u>	
SETEMBRO:	Unidade 1 - BLOQUE 1, BLOQUE 6
OUTUBRO:	Unidade 1 - BLOQUE 1, BLOQUE 6
NOVEMBRO:	Unidade 2 - BLOQUE 3
DECEMBRO:	Unidade 3 - BLOQUE 5
<u>2ª AVALIACIÓN</u>	
XANEIRO:	Unidade 4 - BLOQUE 5
FEBREIRO:	Unidade 5 - BLOQUE 5
MARZO:	Unidade 6 - BLOQUE 2
<u>3ª AVALIACIÓN</u>	
ABRIL:	Unidade 7 - BLOQUE 2 e unidade 8 - BLOQUE 4
MAIO:	Unidade 9 - BLOQUE 4
XUÑO:	Unidade 10 - BLOQUE 4 e BLOQUE 5

1.2.-VINCULACIÓN ENTRE OS INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.

Os instrumentos de avaliación e criterios de cualificación explícanse dun xeito máis extenso no apartado 7 (procedemento de avaliación contínua)

1ª AVALIACIÓN:

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
PROBAS ESCRITAS	60%
Caderno	10%
Libro de lectura: "los 12 trabajos de Hércules"	10%
Traballos individuais, colectivos e exposicións orais	20%

2ª AVALIACIÓN:

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
PROBAS ESCRITAS	60%
Caderno	10%
Libro de lectura: "Mitos griegos"	10%
Traballos individuais, colectivos e exposicións orais	20%

3ª AVALIACIÓN:

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
PROBAS ESCRITAS	60%
Caderno	10%
Libro de lectura: "Jasón y los argonautas"	10%
Traballos individuais, colectivos e exposicións orais	20%

As porcentaxes establecidas, así como o número de exames por avaliación, poden variar ao longo do curso debido a modificacións na programación, tipo de alumnos/as, segundo o grupo, recursos, etc. Esas modificacións quedarán rexistradas e no **libro de actas do departamento de latín**.

2.-PROCEDEMENTO PARA A AVALIACIÓN INICIAL

Antes de iniciar un bloque de contidos, realizarase unha avaliación inicial para determinar o nivel inicial de aprendizaxe do alumnado. O instrumento de avaliación empregado serán preguntas curtas, análise imaxes, textos, etc., de maneira oral (principalmente) para valorar o punto de partida (tanto positivo como negativo).

O obxectivo é identificar en que estándares de aprendizaxe (imprescindibles) existen dificultades no conxunto do grupo ou en determinados alumnos/as.

Se houberse consideracións a ter en conta para o desenvolvemento da programación didáctica, estas quedarán reflectidas no libro de actas do departamento de latín, onde de maneira mensual se fai constancia do seguimento da programación.

3.- PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN CONTINUA.

O referente para avaliar as aprendizaxes do alumnado son os criterios de avaliación e a súa concreción nos estándares de aprendizaxe avaliados. No deseño das situacións de aprendizaxe tómanse en consideración todos os elementos do currículo, entre eles os procedementos e os instrumentos de avaliación, así como os criterios de cualificación que permitan avaliar tanto os resultados da materia como o nivel competencial alcanzado polos alumnos e alumnas.

Avaliar como estratexia para a aprendizaxe de conceptos, técnicas e procesos propios da materia de latín implica observar, sistematizar, interpretar e reflexionar sobre o que fan os nosos alumnos e alumnas para decidir en que estadio da aprendizaxe se encontran, onde necesitan chegar e cal é o mellor modo de conseguilo e así facelos conscientes da súa aprendizaxe, acompañalos no proceso e poder comunicar os resultados de maneira obxectiva e clara.

Os procedementos e instrumentos de avaliación empregados na materia son os seguintes:

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	DE INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	DE
<u>Probas escritas:</u>	PREGUNTAS obxectivas (con preguntas moi concretas e opcións de resposta fixa para que o alumno/a escolla, sinale ou complete), abertas (con preguntas ou temas nas que o alumno/a constrúe as respostas) <i>(Dependendo das unidades a avaliar)</i>	60%	
<u>Caderno</u>		10%	
<u>Libro de lectura</u>		10%	
<u>Traballos individuais, colectivos e exposicións orais</u>	Observación das tarefas realizadas na aula e na casa.	20%	

As porcentaxes establecidas, así como o número de exames por avaliación (ver aptdo3.2) poden variar ao longo do curso debido a modificacións na programación, tipo de alumnos/as, segundo o grupo, recursos, etc. Esas modificacións quedarán rexistradas e xustificadas no **libro de actas do departamento de latín**.

Ao finalizar cada Unidade Didáctica, informarase aos alumnos dos aspectos negativos da súa avaliación, se é o caso, indicándoselles como os deberán superar. Como é obvio, o sistema de recuperación proposto dependerá do tipo estándares de aprendizaxe non superados.

✓As probas escritas con cualificación negativa, recuperaranse en avaliacións sucesivas.

✓A parte do libro de lectura, comentarios de texto e os traballos realizados non superados, indicarlles a profesora a forma de recuperación, dependendo dos resultados da súa avaliación.

3.1.-CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

A cualificación exprésase con valores numéricos enteiros comprendidos entre 1 e 10. Serán positivas as cualificacións iguais ou superiores a 5.

O sistema de cualificación en cada avaliación será o cálculo das porcentaxes establecidas no procedemento de avaliación.

Na segunda avaliación, unha vez aplicadas as porcentaxes, calcularase a media ponderada das dúas avaliacións. O resultado será a cualificación obtida na segunda avaliación.

Na terceira avaliación, procederase do mesmo xeito.

“É imprescindible non ter unha proba escrita con cualificación inferior a 3 puntos para superar a materia, neste caso a avaliación correspondente será negativa”.

Deberá alomenos recuperar as probas escritas suspensas en avaliacións sucesivas ou facer o exame final de xuño (se ocorre na 3ª avaliación).

De todas formas, o resto de alumnado con probas escritas superadas, pode presentarse aos exames de recuperación de forma voluntaria se desexan subir a súa nota.

A cualificación da convocatoria ordinaria de xuño coincidirá coa obtida na 3ª avaliación, agás aqueles alumnos/as que non aproben, deste xeito farán unha proba final de toda a materia no mes de xuño. Ofertarase esta proba final tamén a aqueles alumnos/as que desexen elevar a súa nota final.

4.-PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Aqueles alumnos/as que, como resultado da avaliación final ordinaria, obtiveran cualificación negativa realizarán unha proba extraordinaria no mes de setembro.

O alumnado superará esta proba cando supere os estándares de aprendizaxe mínimos esixibles definidos na programación didáctica.

A cualificación exprésase con valores numéricos enteiros comprendidos entre 1 e 10. Serán positivas as cualificacións iguais ou superiores a 5.

Recomendarase a estes alumnos/as repetir todas as actividades e problemas realizados no curso académico relacionados cos mínimos esixibles para a súa superación.

No mes de xuño, a profesora indicarlles as pautas a seguir.

5.-CRITERIOS DE PROMOCIÓN

Os criterios de promoción están dispoñibles no centro para a consulta dos membros da comunidade educativa (alumnado, profesorado, pais ou tutores, etc.).

LATÍN -4º ESO

DEPARTAMENTO DE LATÍN
CURSO 2018-2019

IMPARTE A MATERIA: AZUCENA BALOIRA VILLAR

1.- VINCULACIÓN ENTRE OBXECTIVOS, SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN DE CADA UN, COMPETENCIAS CLAVE, ELEMENTOS TRANSVERSAIS, INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.

1.1.-VINCULACIÓN ENTRE OBXECTIVOS, SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN DE CADA UN, COMPETENCIAS CLAVE E ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

Latín. 4º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances						
f ñ o	B1.1. Marco xeográfico da lingua.	B1.1. Coñecer e localizar en mapas o marco xeográfico da lingua latina.	LAB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana	CMCCT CCEC CAA CD CSC	ECC CA E
e ñ o	B1.2. O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	B1.2. Identificar o indoeuropeo como a lingua nai da maioría das linguas faladas en Europa actualmente.	LAB.1.2.1. Define o indoeuropeo e reconece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	Define o indoeuropeo e reconece as linguas indoeuropeas e as súas familias	CD CAA CMCCT	CA E ECC
l ñ o	B1.2. O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	B1.3. Agrupar as linguas indoeuropeas en familias lingüísticas e localizalas nun mapa.	LAB.1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas	CSC CAA CD	ECC E CA
l ñ o	B1.3. Linguas de España: linguas romances e non romances.	B1.4. Coñecer as orixes das linguas faladas en España, clasificalas e localizalas nun mapa.	LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	Identifica as linguas en España, pola súa orixe as romances e as non romances	CSC CAA CD	ECC E CA
f ñ o	B1.4. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	B1.5. Distinguir e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de	Identifica palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	CCL CAA	CL E

Latín. 4º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
			orixe.			
b ñ o	B1.5. Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.	B1.6. Coñecer e aplicar as regras fundamentais da evolución fonética do latín ao galego e ao castelán, partindo dos étimos latinos.	LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán.	CCL CAA	CL E
Bloque 2. Sistema da lingua latina: elementos básicos						
e	B2.1. Orixes da escritura. Sistemas de escritura.	B2.1. Coñecer diferentes sistemas de escritura e distinguilos do alfabeto.	LAB2.1.1. Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función.	Recoñece diferentes tipos de escritura	CD CCEC	CA ECC
e	B2.2. Orixes do alfabeto latino.	B2.2. Coñecer a orixe do alfabeto nas linguas modernas e identificar os tipos de alfabeto empregados hoxe en día en Europa.	LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.	Explica a orixe do alfabeto.	CAA CD	E CA
h	B2.3. Pronuncia do latín.	B2.3. Coñecer e aplicar con corrección as normas básicas de pronuncia en latín.	LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.		CCL	CA
Bloque 3. Morfoloxía						
b	B3.1. Formantes das palabras.	B3.1. Identificar e distinguir os formantes das palabras.	LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	Descompón palabras nos seus formantes e identifica desinencias e explica o concepto de flexión e paradigma.	CMCCT CCL	CL EOE
e	B3.2. Tipos de palabras: variables e invariables.	B3.2. Distinguir e clasificar tipos de palabras.	LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	Distingue palabras variables e invariables	CAA CCL	E CL
e b	B3.3. Concepto de declinación e	B3.3. Comprender o concepto de declinación e	LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación.	LAB3.3.1.	CAA CCL	E CL

Latín. 4º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
	conxugación.	conxugación.				
b e	B3.4. Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes.	B3.4. Coñecer as declinacións, encadrar as palabras dentro da súa categoría e declinalas correctamente.	LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	Enuncia substantivos, adxectivos e pronomes en latín, e clasifícaos segundo a súa declinación.	CD CCL	CA CL
			LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	Declina palabras.	CCL CAA	CL E
b e	B3.5. Flexión verbal.	B3.5. Coñecer as conxugacións, encadrar os verbos dentro da súa conxugación, enuncialos e conxugalos correctamente.	LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.	Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación.	CAA CCL	E CL
			LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e reconece a partir destas os modelos de conxugación.		CCL CAA	CL E
e b h ñ o	B3.5. Flexión verbal.	B3.6. Recoñecer as formas dos tempos verbais formados a partir do tema de presente e perfecto, tanto en voz activa como en voz pasiva, así como as formas non persoais do verbo: infinitivo de presente activo e participio de perfecto.	LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.	Identifica as formas derivadas de cada tema verbal latino.	CAA CCL	E CL
			LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.		CD CCL	EOE CL
			LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo,	Identifica formas non persoais do	CAA CCL	E CL

Latín. 4º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
			como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	verbo.		
			LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.	Traduce as diferentes formas verbais latinas.	CCL	CL
Bloque 4. Sintaxe						
f	B4.1. Elementos da oración.	B4.1. Coñecer e analizar as funcións das palabras na oración.	LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.	Analise morfolóxica e sintáctica sinxela.	CMCCT	EOE
h	B4.2. Casos latinos.	B4.2. Coñecer os nomes dos casos latinos e identificar as súas principais funcións na oración, e saber traducir os casos á lingua materna adecuadamente.	LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.	Enumera e explica os nomes e funcións dos casos.	CAA CCL	E CL
			LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.		CCL	CL
e	B4.3. Concordancia.	B4.3. Recoñecer as regras de concordancia na lingua latina e a súa correspondencia no galego e no castelán.	LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.		CCL	CL
b	B4.4. Oración simple: oracións atributivas e predicativas.	B4.4. Recoñecer e clasificar os tipos de oración simple.	LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.	Clasifica oracións simples.	CMCCT CAA CCL	EOE E CL
e	B4.5. Oración composta: oracións coordinadas.	B4.5. Distinguir as oracións simples das compostas.	LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.	Clasifica oracións compostas.	CAA CMCCT CCL	E EOE CL

Latín. 4º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
h	B4.6. Construcións de infinitivo e de participio máis transparentes.	B4.6. Identificar, distinguir e traducir correctamente as construcións de infinitivo e participio máis transparentes.	LAB4.6.1. Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analízalas e tradúceas correctamente.	Analiza e traduce as formas non persoais do verbo.	CCL	CL
Bloque 5. Roma: historia, cultura e civilización						
a f e ñ	B5.1. Períodos da historia de Roma.	B5.1. Coñecer os feitos históricos das etapas da historia de Roma, encadralos no seu período correspondente e realizar eixes cronolóxicos.	LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	Distingue as etapas da historia de Roma.	CSC CSIEE CD	ECC CA
			LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.	Enmarca feitos históricos no seu período.	CAA CCEC CSC	E ECC
			LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.		CD CAA CMCCT	CA E EOE
			LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.	Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina	CSC CCEC CCL	ECC CL
a ñ	B5.2. Organización política e social de Roma.	B5.2. Coñecer os trazos fundamentais da organización política e social de Roma.	LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	Describe as formas de organización do sistema político romano.	CSIEE CSC CCL	ECC CL
			LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	Describe e explica as características das clases sociais.	CSIEE CSC CCEC CCL	ECC CL
c	B5.3. A familia romana.	B5.3. Coñecer a composición da	LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que	Explica os papeis que desempeña	CSC	ECC

Latín. 4º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
ñ		familia e os papeis asignados aos seus membros.	desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.	dentro da familia cada un dos seus membros.	CCEC CCL	CL
l n	B5.4. Mitoloxía e relixión.	B5.4. Coñecer os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina.	LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.	Menciona as principais características dos deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina	CCEC CCL CD	ECC CL CA
n ñ	B5.4. Mitoloxía e relixión.	B5.5. Coñecer os deuses, mitos e heroes latinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.	LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.		CAA CCEC CD	E ECC CA
m	B5.5. Vida cotiá: vivenda, alimentación e indumentaria .	B5.6. Recoñecer os tipos de vivenda empregados en Roma, as características principais da alimentación romana, os elementos da indumentaria e as normas de hixiene persoal, peiteados e cosméticos.	LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.	Describe o modo de vida en Roma	CD CCEC CSC CCL CSIEE CCL CAA	CA E CL ECC
d e ñ	B5.6. Espectáculos públicos: teatro, circo e anfiteatro.	B5.7. Coñecer os espectáculos públicos realizados no teatro, no circo e no anfiteatro, e a súa relación co mundo actual.	LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	Describe as características dos espectáculos públicos.	CSC CSIEE CCL CMCCT CCEC	ECC CL EOE
Bloque 6. Textos						
h	B6.1. Análise morfolóxica e	B6.1. Aplicar coñecementos	LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente	Analiza morfolóxica e	CCL CAA	CL E

Latín. 4º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
	sintáctica.	básicos de morfoloxía e sintaxe para iniciarse na interpretación, tradución e retroversión de frases de dificultade progresiva e textos adaptados.	análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	sintácticamente frases de dificultade graduada.		
do	B6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	B6.2. Comparar as estruturas latinas coas das linguas propias.	LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.		CCL CAA	CL E
h	B6.3. Iniciación ás técnicas de tradución.	B6.3. Utilizar correctamente os manuais de gramática e o dicionario, recoñecendo e analizando toda a información que proporcionan.	LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	Utiliza correctamente o dicionario.	CCL CAA	CL E
lf	B6.4. Lectura comprensiva de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos.	B6.4. Realizar a través dunha lectura comprensiva a análise e o comentario do contido e a estrutura de textos latinos traducidos.	LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	Realiza comentarios sobre aspectos culturais presentes nos textos.	CCEC CCL	ECC CL
			LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.		CMCCT CD CCL	CA CL
b	B6.5. Produción de pequenos textos propios en lingua latina.	B6.5. Redactar en lingua latina pequenos textos de produción propia.	LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	Redacta frases sinxelas en latín.	CCL	CL
g	B6.5. Produción de pequenos textos propios en lingua latina.	B6.6. Realizar pequenos coloquios en latín con frases sinxelas e de dificultade	LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.		CCL	CL

Latín. 4º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais
		progresiva.				
Bloque 7. Léxico						
h ñ o	B7.1. Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.	B7.1. Coñecer, identificar e traducir o léxico latino transparente e as palabras de maior frecuencia.	LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.		CAA CCL	E CL
			LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.		CD CAA	CA E
b ñ o	B7.2. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos.	B7.2. Distinguir e coñecer o significado dos principais prefixos e sufixos que interveñen na composición e na derivación culta.	LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	Identifica e explica os principais prefixos e sufixos.	CMCCT CCL	CL EOE
l ñ o	B7.3. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos.	B7.3. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas do alumnado.	LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común.	CCL	CL
e b	B7.4. Locucións latinas de uso actual.	B7.4. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregarlas nun contexto axeitado.	LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregarlas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	Coñece o significado das principais locucións latinas.	CD CSC CCEC CCL	CA ECC CL

TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS:

<u>1ª AVALIACIÓN</u>	
SETEMBRO: OUTUBRO: NOVEMBRO: DECEMBRO:	Unidades 1, 2 e 3
<u>2ª AVALIACIÓN</u>	
XANEIRO: FEBREIRO: MARZO:	Unidades 4, 5, 6 e 7
<u>3ª AVALIACIÓN</u>	
ABRIL: MAIO: XUÑO:	Unidades 8, 9 e 10

1.2.-VINCULACIÓN ENTRE OS INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.

Os instrumentos de avaliación e criterios de cualificación explícanse dun xeito máis extenso no apartado 7 (procedemento de avaliación contínua)

1ª AVALIACIÓN:

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
PROBAS ESCRITAS	60%
Caderno	10%
Libro de lectura: <u>Naves negras contra Troya</u>	10%
Traballos individuais, colectivos e exposicións orais	20%

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	UNIDADES	CONTIDOS	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
<u>PROBA ESCRITA 1:</u>	UNIDADE 1	<ul style="list-style-type: none"> • O alfabeto latino e a súa pronunciación • O concepto de flexión • As oracións atributivas e o caso nominativo • A etimoloxía • Vocabulario sobre a escola • Os antigos topónimos de Italia • Os territorios da Italia peninsular • A illa de Sicilia • Lendas sobre Hércules 	60%
	UNIDADE 2	<ul style="list-style-type: none"> • As oracións predicativas e as desinencias verbais • Os casos genitivo e ablativo • O latín e a gramática • Vocabulario sobre material escolar • A fundación de Roma • As colinas de Roma • Rómulo e a Roma primitiva • As nove musas <p>Apuntes da profesora: primeira declinación</p>	
<u>PROBA ESCRITA 2:</u>	UNIDADE 3	<ul style="list-style-type: none"> • As oracións transitivas e intransitivas • O acusativo • Os xéneros • O latín e as ciencias naturaris • Vocabulario sobre o zoo • O rei e o senado da Roma primitiva • Interregnum • Os sete reis de Roma • Seres mitolóxicos <p>Apuntes da profesora: segunda declinación</p>	60%

2ª AVALIACIÓN:

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
PROBAS ESCRITAS	60%
PROBAS DE COMENTARIO DE TEXTO	10%
Libro de lectura: <u>Las aventuras de Ulises</u>	10%
Traballos e caderno	20%

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	UNIDADES	CONTIDOS	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
PROBA ESCRITA 3:	UNIDADE 4	<ul style="list-style-type: none"> • O infinitivo latino • Como se enuncian os substantivos? • O latín e a astronomía • Vocabulario sobre o cómputo do tempo. • A República romana • O senado de Roma • As loitas sociais de patricios e plebeyos • Faetón 	60%
	UNIDADE 5	<ul style="list-style-type: none"> • A terceira declinación • As conxugacións latinas • O latín e a súa relación coas matemáticas, a física e a química • Vocabulario sobre as profesións latinas • Julio César e o final da República • A guerra das Galias • A guerra civil • A dictadura de César • Reorganización do Estado • Orfeo 	
PROBA ESCRITA 4:	UNIDADE 6	<ul style="list-style-type: none"> • O caso vocativo • O xénero neutro • As preposicións latinas • O latín e a medicina • Vocabulario sobre as partes do corpo humano • O ascenso da Roma imperial • Octavio Augusto, o primeiro emperador • A Pax romana e a extensión do Imperio • Dous imperios nun: Roma e Constantinopla • Dédalo e Ícaro 	60%
	UNIDADE 7	<ul style="list-style-type: none"> • Os adxetivos latinos • O enunciado dos adxetivos • O pretérito imperfecto de indicativo • O latín na historia e a xeografía • Vocabulario relacionado coas viaxes • Os nomes da antiga península ibérica • Cartagineses e romanos na Hispania • A conquista e a romanización da península ibérica • A división da Península en provincias • Teseo 	

3ª AVALIACIÓN:

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
PROBAS ESCRITAS	60%
Caderno	10%
Libro de lectura: <u>En busca de una patria perdida</u>	10%
Traballos individuais, colectivos e exposicións orais	20%

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	UNIDADES	CONTIDOS	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
PROBA ESCRITA 5:	UNIDADE 8	<ul style="list-style-type: none"> • O dativo • A cuarta declinación • O pretérito perfecto de indicativo • O latín e a arte • Vocabulario sobre o museo • Grecia e a súa influencia • O legado de Grecia na arte romana • A aportación de Roma • Afroditá 	60%
	UNIDADE 9	<ul style="list-style-type: none"> • A quinta declinación • O futuro imperfecto de indicativo • O latín e a música • Vocabulario musical • O legado de Roma: o dereito civil • O Corpus Iris Civilis • A influencia da política romana • Prometeo 	
PROBA ESCRITA 6:	UNIDADE 10	<ul style="list-style-type: none"> • Os numerais • O latín, a filosofía e a psicoloxía • Vocabulario sobre o final de curso • O legado de Roma: A educación • A arte romana e a súa influencia • A influencia romana na literatura occidental • Edipo 	60%

Nota: As porcentaxes establecidas, así como o número de exames por avaliación poden variar ao longo do curso debido a modificacións na programación, tipo de alumnos/as, segundo o grupo, recursos, etc. Esas modificacións quedarán rexistradas e xustificadas no **libro de actas do departamento de latín**.

2.-PROCEDEMENTO PARA A AVALIACIÓN INICIAL

Antes de iniciar un bloque de contidos, realizarase unha avaliación inicial para determinar o nivel inicial de aprendizaxe do alumnado. O instrumento de avaliación empregado serán preguntas curtas, análise imaxes, textos, etc., de maneira oral (principalmente) para valorar o punto de partida (tanto positivo como negativo).

O obxectivo é identificar en que estándares de aprendizaxe (imprescindibles) existen dificultades no conxunto do grupo ou en determinados alumnos/as.

Se houbese consideracións a ter en conta para o desenvolvemento da programación didáctica, estas quedarán reflectidas no libro de actas do departamento de latín, onde de maneira mensual se fai constancia do seguimento da programación.

3.- PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN CONTINUA.

O referente para avaliar as aprendizaxes do alumnado son os criterios de avaliación e a súa concreción nos estándares de aprendizaxe avaliábeis. No deseño das situacións de aprendizaxe tómanse en consideración todos os elementos do currículo, entre eles os procedementos e os instrumentos de avaliación, así como os criterios de cualificación que permitan avaliar tanto os resultados da materia como o nivel competencial alcanzado polos alumnos e alumnas.

Avaliar como estratexia para a aprendizaxe de conceptos, técnicas e procesos propios da materia de latín implica observar, sistematizar, interpretar e reflexionar sobre o que fan os nosos alumnos e alumnas para decidir en que estadio da aprendizaxe se encontran, onde necesitan chegar e cal é o mellor modo de conseguilo e así facelos conscientes da súa aprendizaxe, acompañalos no proceso e poder comunicar os resultados de maneira obxectiva e clara.

Os procedementos e instrumentos de avaliación empregados na materia son os seguintes:

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN
<u>Probas escritas:</u>	PREGUNTAS obxectivas (con preguntas moi concretas e opcións de resposta fixa para que o alumno/a escolla, sinale ou complete), abertas (con preguntas ou temas nas que o alumno/a constrúe as respostas) <i>(Dependendo das unidades a avaliar)</i>	60%
<u>Cadernos</u>		10%
<u>Libro de lectura</u>		10%
<u>Traballos individuais, colectivos e exposicións orais</u>	Observación das tarefas realizadas na aula e na casa.	20%

As porcentaxes establecidas, así como o número de exames por avaliación (ver aptdo3.2) poden variar ao longo do curso debido a modificacións na programación, tipo de alumnos/as, segundo o grupo, recursos, etc. Esas modificacións quedarán rexistradas e xustificadas no **libro de actas do departamento de latín**.

Ao finalizar cada Unidade Didáctica, informarase aos alumnos dos aspectos negativos da súa avaliación, se é o caso, indicándoselles como os deberán superar. Como é obvio, o sistema de recuperación proposto dependerá do tipo estándares de aprendizaxe non superados.

✓As probas escritas con cualificación negativa, recuperaranse en avaliacións sucesivas.

✓A parte do libro de lectura, comentarios de texto e os traballos realizados non superados, indicarlles a profesora a forma de recuperación, dependendo dos resultados da súa avaliación.

3.1.-CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

A cualificación expresarase con valores numéricos enteiros comprendidos entre 1 e 10. Serán positivas as cualificacións iguais ou superiores a 5.

O sistema de cualificación en cada avaliación será o cálculo das porcentaxes establecidas no procedemento de avaliación.

Na segunda avaliación, unha vez aplicadas as porcentaxes, calcularase a media ponderada das dúas avaliacións. O resultado será a cualificación obtida na segunda avaliación.

Na terceira avaliación, procederase do mesmo xeito.

“É imprescindible non ter unha proba escrita con cualificación inferior a 3 puntos para superar a materia, neste caso a avaliación correspondente será negativa”.

Deberá alomenos recuperar as probas escritas suspensas en avaliacións sucesivas ou facer o exame final de xuño (se ocorre na 3ª avaliación).

De todas formas, o resto de alumnado con probas escritas superadas, pode presentarse aos exames de recuperación de forma voluntaria se desexan subir a súa nota.

A cualificación da convocatoria ordinaria de xuño coincidirá coa obtida na 3ª avaliación, agás aqueles alumnos/as que non aproben, deste xeito farán unha proba final de toda a materia no mes de xuño. Ofertarase esta proba final tamén a aqueles alumnos/as que desexen elevar a súa nota final.

4.-PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Aqueles alumnos/as que, como resultado da avaliación final ordinaria, obtiveran cualificación negativa realizarán unha proba extraordinaria no mes de setembro.

O alumnado superará esta proba cando supere os estándares de aprendizaxe mínimos esixibles definidos na programación didáctica.

A cualificación expresarase con valores numéricos enteiros comprendidos entre 1 e 10. Serán positivas as cualificacións iguais ou superiores a 5.

Recomendarase a estes alumnos/as repetir todas as actividades e problemas realizados no curso académico relacionados cos mínimos esixibles para a súa superación.

No mes de xuño a profesora indicarlles as pautas a seguir.

5.-CRITERIOS DE PROMOCIÓN

Os criterios de promoción están dispoñibles no centro para a consulta dos membros da comunidade educativa (alumnado, profesorado, pais ou tutores, etc.).